

Lausunto kuntarakennelakiluonnoksesta

Viite Lausuntopyyntö VM162:00/2011, 22.11.2012

Kaustisen kunta toteaa, että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestäminen ja niiden rahoitus ovat tällä hetkellä tärkeimmät kansalaisten julkisia peruspalveluja koskevat asiat. Kuntien on saatava myös tieto valtionosuusuudistuksesta ja kuntien ja valtion tehtävänjaosta ennen kuin täsmällistä kantaa kuntarakenteeseen voidaan ottaa. Kaustisen kunta toi esille nämä samat asiat kuntauudistuksen aluekierroksella 22.2.2012 ja valtuuston 12.4.2012 antamassa lausunnossa Kunnallishallinnon rakenne-työryhmän selvityksestä. Jos sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutos onnistuu, niin se tulee myöhemmin ohjaamaan myös kuntarakennetta vapaaehtoiselta pohjalta.

Kuntien talousongelmat johtuvat pääasiassa sosiaali- ja terveydenhuollon menoista, jotka kasvavat kuntien verotuloja nopeammin. Näin tapahtuu myös Kaustisella. Erikoissairaanhoidon menot ovat kasvaneet viimeisen kolmen vuoden aikana yhteensä 34,7 %:lla. Vuoden 2012 tilinpäätöksessä sote –menot ovat Kaustisella ensimmäistä kertaa kunnan saamia verotuloja suuremmat. Valtionosuudet ovat Kaustisella kasvaneet keskimääräistä vähemmän. Taloutta on rasittanut eritoten valtionosuuden sairastavuuskerroin, jolla ei ole juuri mitään yhteyttä todelliseen sairastavuuteen ja siitä aiheutuviin kustannuspaineisiin.

Valtionosuusuudistus on välttämätön ja siitä on mahdollisimman pian saatava laskelmat nykyisellä kuntarakenteella. Valtionosuuksien väheneminen luvataan korvata vuoteen 2019 saakka. Harvaan asutuilla, matalan tulotason maaseutualueilla tulee kuntien yhdistyessä niiden yhteenlaskettu valtionosuus pääsääntöisesti laskemaan. Menetystä eivät yhdistymisavustukset korvaa. Tieto verotulotasauksen linjauksesta tulevaisuudessa on erittäin tärkeä. Valtionosuusuudistukseen ei pidä sisällyttää mitään poliittisia yllätysvetoja, kuten kiinteistöveron poistaminen verotulotasauksesta pari vuotta sitten oli. Maaseutualueille on melko mahdotonta muodostaa myöskään yhtä vahvaa peruskuntaa, vaan selvitys tulee painottua kuntien väliseen yhteistyöhön.

Kaustisen kunta on Paras –lainsäädännön mukaisesti järjestänyt 1.1.2009 alkaen perusterveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen tuotannon ja hallinnon alueellisesti Jokilaaksojen yhteistoiminta-alueella. Yhteistoiminta-alue toimii Keski-Pohjanmaan erikoissairaanhoidon ja peruspalvelujen kuntayhtymän liikelaitoksena ja täyttää vaaditun 20 000 asukkaan kriteerin. 20 000 asukkaan väestöpohjaa pidetään myös kuntarakennelakiluonnoksen tärkeänä selvitysperusteena. Peruste on ristiriitainen Sosiaali- ja terveydenhuollon rakennetyöryhmän loppuraportin mukaisen

laajan perustason järjestämisalueen kanssa, jossa olisi mukana jo osa erikoissairaanhoidosta. 20 000 asukkaan kunnan resurssit eivät riitä erikoissairaanhoidon järjestämiseen osaksikaan. Kuitenkin molempien rakenneuudistusten valmistelutöiden tavoitteena on ollut, että vahva itsenäinen kunta pystyy järjestämään ja jopa tuottamaan palvelut. Sosiaali- ja terveydenhuollon rakennetyöryhmän loppuraportin mukainen tavoite sosiaali- ja perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon integraatiosta on järkevä, kunhan kuntalaisten vaikuttamismahdollisuudet palvelujen järjestämiseen ja toteuttamiseen paranevat ja kehittyvät. Uudistus voidaan toki toteuttaa muullakin kuin yhden vahvan peruskunnan hallintomallilla.

Mikäli kuntarakennelaki tulee voimaan kesällä 2013, on yhdistymisselvitysten tekemisen aikataulu mahdoton. Kunnilla on yhdistymisselvitystä tehtäessä oltava tieto sosiaali- ja terveyden-huoltopalvelujen rakennelinjauksesta, valtionosuusuudistuksesta sekä kuntien ja valtion tehtävienjaosta ja niiden kustannustenjaosta, johon toivottavasti on sisällytetty myös linjauksia palvelujen käyttäjien ja yhteiskunnan vastuusta palvelujen kustannuksista tulevaisuudessa. Pelkkä kuntakoon suurentaminen ei kestävyysvajetta ratkaise.

KAUSTISEN KUNNANHALLITUS

Arto Alpia
kunnanjohtaja

Tellervo Pakkala
talousjohtaja